

Nij Begun
Henk Nijboer, kwartiermaker sociale agenda
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

Onderwerp : Reactie gemeenteraad Aa en Hunze op doelen sociale agenda

Gieten, 24 juni 2024

No. : 2024-010556
Bijlagen : -

Behandeld door : K. Everts
Telefoonnummer : +31592267878

Uw brief van : 18 juni 2024
Uw kenmerk :

Geachte heer Nijboer

Op donderdag 13 juni jl. stonden de doelen van de Sociale Agenda Nij Begun op de agenda van onze gemeenteraad. Hierbij delen wij u mede dat onze raad heeft aangegeven zich te kunnen vinden in deze doelen en derhalve heeft besloten geen zienswijze hierover bij u in te dienen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

de heer R.L.H. Schoonderbeek
secretaris

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester

126

MOTIE VREEMD GEMEENTERAAD PEKELA

- te behandelen in de raadsvergadering d.d. 16 juli 2024

Onderwerp: Zienswijze doelen sociale agenda

De raad van de gemeente Pekela in vergadering bijeen d.d.: 16 juli 2024:

Constaterende dat:

- Het college een brief heeft gestuurd inzake doelen sociale agenda Nij Begun
- In deze brief wordt gevraagd om een reactie op de doelen van de sociale agenda
- Deze brief tijdens de raadsvergadering van 2 juli 2024 op de Lijst van Ingekomen Stukken heeft gestaan
- Er hier geen woordmeldingen zijn geweest voor opmerkingen en/of vragen

Overwegende dat:

- Het van belang is om het geluid vanuit de gemeenteraad van Pekela te laten horen
- Ook als dit inhoudt dat de raad kan instemmen met de doelen voor de sociale agenda zoals die nu voorligt

Draagt het college op:

- De reactie vanuit de gemeenteraad van Pekela, namelijk dat zij kan instemmen met de doelstellingen en dat zij geen opmerkingen heeft, mee te nemen in de verdere ontwikkeling van de sociale agenda

En gaat over tot de orde van de dag.

Naam en ondertekening:

Partij/fractie	Partij/fractie	Partij/fractie	Partij/fractie
		 PEKELDER PVV	
Naam en handtekening	Naam en handtekening	Naam en handtekening	Naam en handtekening
			

Partij/fractie	Partij/fractie	Partij/fractie	Partij/fractie
			Lijst Kupers
Naam en handtekening	Naam en handtekening	Naam en handtekening	Naam en handtekening
			

BEZOEKADRES

Raadhuisstraat 1

9301 AA Roden

POSTADRES

Postbus 109

9300 AC Roden

WEBSITE/E-MAIL

www.noordenveld.nlpostbus@noordenveld.nl

TELEFOON

T 050 – 050 88 88

Sociale agenda Nij Begun
t.a.v. Henk Nijboer

ONDERWERP

Doelen Sociale agenda Nij Begun

CONTACTPERSOON

Anne-Marie Hofstede

UW KENMERK

ONS KENMERK

Zaaknr: 435174

RODEN

18 juli 2024

Geachte heer Nijboer,

U heeft de opdracht van Rijk en regio gekregen om de ontwikkeling van de sociale agenda vorm te geven. De doelen van de sociale agenda zijn het eerste resultaat dat is opgeleverd en waar wij kennis van hebben genomen.

Doelen sociale agenda

In onze vergadering van 4 juni 2024 heeft het college de doelen voor de sociale agenda als kader voor verdere uitwerking van de sociale agenda Nij Begun vastgesteld.

Hoewel de raden en staten de sociale agenda niet formeel vaststellen is betrokkenheid van raden en staten wel van het grootste belang om tot een gedragen agenda te komen. Daarom hebben wij de raad in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze te delen.

De raad heeft in haar vergadering van 15 juli 2024 een raadsbrede motie aangenomen. De raad geeft u mee dat er in de uitwerking van de sociale agenda aandacht moet zijn voor digitale laaggeletterdheid. Deze motie treft u voor de volledigheid aan als bijlage bij deze brief.

Heeft u nog vragen over deze brief?

Neem dan gerust contact op met Anne-Marie Hofstede via telefoonnummer 088-050 8656 of stuur een e-mail naar a.hofstede@noordenveld.nl. Vermeld daarbij ons kenmerk 435174.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

Sebastiaan Ruddijs, secretaris/directeur

Klaas Smid, burgemeester

Raad d.d. 15-07-24
unaniem
Besluit: aangenomen

Motie

Onderwerp	Doelen sociale agenda Nij Begun
Agendapunt	4.3. Moties vreemd aan de orde van de dag
Datum vergadering	15 juli 2024
Naam opsteller	Rik van der Es
Indiener(s) / Fractie(s)	Rik van der Es – Gemeentebelangen Noordenveld Frederik van Lookeren Campagne – D66 Bertus Jan Epema – PvdA/GroenLinks Menne Kamminga – Christen Unie

De raad van de gemeente Noordenveld, in vergadering bijeen d.d. 15 juli 2024

Constateernde dat,

- De gemeenteraad van Noordenveld kennis heeft genomen van de doelen van de sociale agenda Nij Begun;
- De aanpak van laaggeletterdheid is beschreven in de sociale agenda onder doel '2. Stimuleren van meer taalbevordering, in het bijzonder voor kinderen en jongeren';
- Laaggeletterdheid vaak samengaat met beperkte digitale vaardigheden;
- De samenleving steeds digitaal wordt: het contact tussen overheden en burgers steeds vaker digitaal verloopt, solliciteren steeds vaker online gebeurt, bankzaken vaak alleen nog maar online geregeld kunnen worden, en ook communicatie met zorginstellingen steeds vaker digitaal verloopt;
- In Nederland naar schatting 2 tot 2,5 miljoen mensen moeite hebben om mee te komen in de digitale ontwikkelingen, wat kan leiden tot meer kans op werkloosheid, minder sociale contacten, moeite om bankzaken te regelen, moeite met het aanvragen van betalingsregelingen en/of toeslagen, en moeite om in contact te komen met (overheids)instanties en/of zorginstellingen, waardoor de problemen of gezondheid kunnen verslechteren;
- In het zeventien pagina's tellende document met de doelstellingen van de sociale agenda de woorden 'digitaal' en 'online' niet voorkomen;

Van mening zijnde dat,

- Het bevorderen van digitale vaardigheden van even groot belang is als het aanpakken van laaggeletterdheid;

Verzoekt het college:

- Een zienswijze in te dienen om bij doel '2. Stimuleren van meer taalbevordering, in het bijzonder voor kinderen en jongeren', een paragraaf op te nemen waarin ook aandacht wordt gevraagd voor en plannen worden gemaakt om de digitale vaardigheden van de inwoners in Groningen en Noord-Drenthe te verbeteren;

En gaat over tot de orde van de dag.

Rik van der Es – Gemeentebelangen Noordenveld
Frederik van Lookeren Campagne – D66
Bertus Jan Epema – PvdA/GroenLinks
Menne Kamminga – Christen Unie

Afdeling Griffie
Onderwerp Zienswijze op de brief Sociale Agenda, fase: doelen Sociale Agenda Nij Begun

Bezoekadres
Grote Markt 1

Postadres
Postbus 30026
9700 RM Groningen

Telefoonnummer
050 367 7702

Wij zijn met het openbaar vervoer bereikbaar, buslijnen 1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over vertrektijden krijgt u via 0900-92 92

Telefoon (050) 367 7702 Bijlage(n) -- Ons kenmerk 201950-2024
Datum 10-7-2024 Uw brief van 5-6-2024 met kenmerk 163725-2024

In uw antwoord graag datum en kenmerk vermelden.

E-mailadres
griffie@groningen.nl

Website
<https://gemeenteraad.groningen.nl/>

Begin juni ontving de raad een brief met een overzicht van de definitieve doelen van de sociale uitvoeringsagenda Nij Begun. De raad wordt met deze brief behalve geïnformeerd ook uitgenodigd een zienswijze te geven.

Van de gelegenheid om een zienswijze te geven maakt de Groningse gemeenteraad gebruik. Daarbij reageert de raad op het voorstel inhoudelijk. Ook wordt met nadruk aandacht gevraagd voor de betrokkenheid van de raad in het proces van het tot stand komen van de sociale agenda Nij Begun.

Doelen sociale uitvoeringsagenda

Vooropgesteld, de gemeenteraad van Groningen kan zich vinden in de voorgestelde tien doelen en bijbehorende analyse voor de sociale agenda.

Ten behoeve van de fase van verkenning en verder, verzoeken wij u aan de kwartiermaker Sociale Agenda de volgende aandachtspunten mee te geven.

- De raad van Groningen benadrukt dat het tegengaan van (intergenerationele) armoede en de ontwikkeling van de Groningse jeugd de belangrijkste uitgangspunten moeten zijn bij het opstellen en de nadere uitwerking van de sociale agenda.
- Er is sprake van een Nij Begun jeugd. Een generatie waar het welslagen van de sociale uitvoeringsagenda straks aan af te lezen moet zijn. De raad van Groningen benadrukt het belang van jongeren-participatie als instrument bij het bereiken van de doelen van de sociale agenda. Waar jongeren zowel aan de voorkant als bij het uitvoeren van de sociale agenda betrokken worden.
- Gesteld wordt dat de geformuleerde doelen centraal staan waarmee focus wordt aangebracht inclusief oog voor de onderlinge samenhang. De raad van Groningen haakt daar op in en benadrukt het belang van het langdurig behouden van focus op de benoemde tien doelen en deze te borgen daar waar mogelijk.

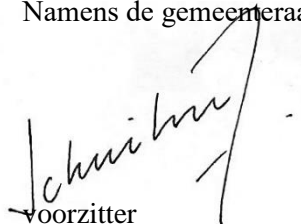
Betrokkenheid van de raad in dit proces

Het in kennis stellen van de raad en de gelegenheid om een zienswijze af te geven op de doelen voor de agenda voltrekt zich momenteel onder tijdsdruk. De raad heeft daar in deze fase begrip voor.

Voor wat betreft het vervolg - uitwerking van de sociale agenda op o.a. kosten en effectiviteit- wordt de raad tegen het einde van het jaar, opnieuw de mogelijkheid van het geven van een zienswijze in het vooruitzicht gesteld.

Wij verzoeken het college een actieve rol te nemen in dit proces en er op toe te zien dat t.a.v. de uitgewerkte, voor instemming door de colleges voor te leggen versie van de sociale agenda, ruim voldoende tijd is ingeruimd voor de positie en bijdrage van de raad. Dit geldt ook voor andere onderdelen van Nij Begun, waarbij op korte termijn in ieder geval de economische agenda verwacht wordt.

Namens de gemeenteraad van Groningen,

voorzitter
Koen Schuiling

griffier
Josine Spier

Aan het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Veendam
Postbus 20004
9640 PA Veendam

Uw kenmerk: 2024-029766
Ons Kenmerk: 2024R0092
Start zaak: 1 juli 2024
Behandeld door: A.A. Swart
E-mail adres: info@veendam.nl
Tel. Nummer: 0598-652222
Datum: 1 juli 2024
Bijlagen: Geen
Verzenddatum:

Betreft: Zienswijze op de doelen van de sociale agenda Nij Begun

Geacht college,

Met grote belangstelling heeft de raad kennisgenomen van uw brief van 4 juni 2024 inzake de sociale agenda Nij Begun en de bijbehorende doelstellingen. Graag willen wij onze zienswijze op deze sociale agenda aan u voorleggen.

Allereerst willen wij met nadruk adviseren dat de sociale doelen die worden gesteld, zoveel mogelijk aansluiten op de reeds lopende programma's in de verschillende gemeenten, waaronder Veendam. Gelet op de geformuleerde (4) aandachtsgebieden of thema's en de voorgestelde (10) doelen is dit zodanig breed dat daar al programma's of projecten op bestaan. Wij vinden het van groot belang dat overlap of dubbeling wordt voorkomen maar juist de bestaande initiatieven van de gemeente worden versterkt en uitgebreid. Dit draagt niet alleen bij aan een efficiëntere inzet van middelen, maar voorkomt ook verwarring onder de inwoners en tussen uitvoerende organisaties en onnodige bureaucratie.

Daarnaast is het van belang te benadrukken dat de gemeenten in het sociaal domein te maken hebben met aanzienlijke financiële tekorten. De beschikbare rijksmiddelen blijken vaak onvoldoende om de voorliggende opgaven adequaat te realiseren. Wij verzoeken dan ook dringend om bij de verdere uitwerking van de sociale agenda nadrukkelijk rekening te houden met de noodzakelijke financiële ondersteuning van de bestaande programma's. Structurele financiering is essentieel om de gestelde doelen daadwerkelijk te kunnen bereiken en te borgen.

Hierbij willen wij benadrukken dat financiering van de regio vanuit de kabinetsreactie Nij Begun is gebaseerd op de erkende ereschuld. Daar waar de herinnering aan deze ereschuld nu nog redelijk vers is, kan dat in de loop van de termijn van 30 jaar veranderen. Het kan dus nooit zo zijn dat verwijzend naar deze langjarige compensatie er vergoedingen of compensaties voor een kortere termijn worden gematigd. Het vastleggen van de ereschuld in een wet is dan ook van groot belang.

De raad van Veendam vindt het daarnaast van groot belang dat de inwoners bij het tot stand komen van de Sociale agenda participeren. Ook het adequaat en tijdig informeren van onze bevolking over Nij Begun, wat het is en wat zij daar aan kunnen bijdragen moet regelmatig gebeuren via allerlei mediakanalen.

Verder willen wij benadrukken dat sociale verbeteringen ook gerealiseerd kunnen worden door fysieke aanpassingen aan de woonomgeving. Denk hierbij aan de bouw en ondersteuning van buurthuizen, sportclubs en speelvelden. Deze fysieke voorzieningen kunnen eveneens als

onderdeel worden gezien van het sociaal domein en dragen bij aan de versterking van de sociale cohesie en het welzijn van onze inwoners.

Samenvattend willen wij de volgende punten dan ook onder uw aandacht brengen:

- Versterking van Bestaande Programma's:
 - Zorg ervoor dat de sociale doelen aansluiten bij de reeds lopende programma's binnen de gemeenten. Dit bevordert de continuïteit, efficiency en effectiviteit van bestaande initiatieven en benut de reeds aanwezige infrastructuur en expertise optimaal.
- Adequate Financiering:
 - Erken de financiële tekorten in het sociaal domein en zorg voor voldoende rijksmiddelen om de sociale doelen te realiseren. Zonder adequate en structurele financiering blijven de doelstellingen slechts ambities op papier. Waak ervoor dat de erkende ereschuld als wisselgeld wordt gebruikt bij nieuwe bijdragen van het Rijk aan de regio.
- Effectiviteit en Doelmatigheid:
 - Richt de focus op het versterken van succesvolle initiatieven en voorkom verspilling van middelen. Garandeer dat elke geïnvesteerde euro daadwerkelijk bijdraagt aan het verbeteren van de leefomstandigheden van onze inwoners en bestrijd ook nadrukkelijk trends en ontwikkelingen die die leefbaarheid ondermijnen. Leer van de best practices en implementeer bewezen interventies.
- Fysieke Aanpassingen aan de Woonomgeving:
 - Realiseer dat sociale verbeteringen ook bestaan uit fysieke aanpassingen zoals buurthuizen, ondersteuning van sportclubs en speeltuinen. Deze voorzieningen kunnen eveneens onderdeel zijn van het sociaal domein en dragen bij aan de versterking van de sociale cohesie en het welzijn van onze inwoners.

Wij hopen dat deze zienswijze een waardevolle bijdrage levert aan de verdere uitwerking van de sociale agenda Nij Begun. Wij zien uit naar een constructieve samenwerking en een positieve impact voor de inwoners van Veendam en de regio Groningen en Noord-Drenthe.

Indien er nadere toelichting gewenst is, staan wij uiteraard gereed om aanvullende informatie te verstrekken en met u in gesprek te gaan over de verdere invulling en uitvoering van de sociale agenda.

Met vriendelijke groet,

De Raad van de Gemeente Veendam,

Voorzitter
Mr. S.E. Korthuis

Griffier
A. A. Swart

Aanbieding concept zienswijze

Nummer: 2024R0092
Datum: 01-07-2024
Raadsvergadering d.d.: 08-07-2024
Portefeuillehouder: Burgemeester Mr. S.E. Korthuis
Team: Griffie
Onderwerp: Zienswijze doelen sociale agenda Nij Begun

Voorstel

In antwoord op de brief van het college betreffende “Doelen sociale agenda Nij Begun” (zaaknr. 2024-029766) een zienswijze kenbaar te maken door het toezenden van bijgevoegde brief met kenmerk 2024R0092.

Inleiding

Op 6 juni 2024 heeft de raad een brief ontvangen van het college van burgemeester en wethouders over de doelen sociale agenda Nij Begun (weekpost 23-04-01).

Sociale Agenda

Met deze brief informeert het college de raad over de stand van zaken om te komen tot een sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe. Het doel om te komen tot deze sociale agenda is één van de vele maatregelen die voortvloeien uit de kabinetsreactie op de uitkomsten van de parlementaire enquête naar de gevolgen van de gaswinning in Groningen.

Doelen Sociale Agenda

De inhoudelijk thema's waarop de sociale agenda zich richt zijn beschreven in de kabinetsreactie en zijn door de kwartiermaker sociale agenda teruggebracht tot 10 voorgestelde doelen.

Mogelijkheid tot zienswijze

Het college biedt de raad de mogelijkheid om een zienswijze te geven op deze voorgestelde doelen. Om deze zienswijze ook mee te kunnen laten wegen in de definitieve vaststelling van de doelen is het noodzakelijk dat het college een eventuele zienswijze voor het zomerreces heeft ontvangen.

Totstandkoming van de concept zienswijze

Alle raadsfracties zijn in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 1 juli een eventuele zienswijze aan te leveren bij de griffie. De door de griffie ontvangen zienswijzen zijn gebundeld, het geen resulteert in bijgevoegde concept zienswijze. Deze ligt nu ter behandeling in de vergadering van 8 juli voor.

A.A. Swart
griffier

Nummer: 2024R0092

De raad der gemeente Veendam
gelezen de toelichting van de griffie d.d. 01-07-2024

b e s l u i t

In antwoord op de brief van het college betreffende "Doelen sociale agenda Nij Begun" (zaaknr. 2024-029766) een zienswijze kenbaar te maken door het toezenden van bijgevoegde brief met kenmerk 2024R0092.

Besloten in de openbare vergadering van 08-07-2024

De raad voornoemd,

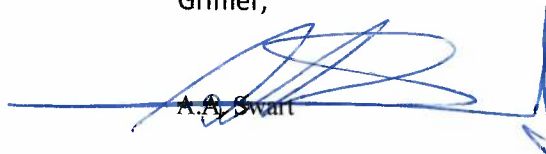
Voorzitter,

Mr. S.E. Korthuis

Griffier,

A.A. Swart

Besluit

Gemeenteraad

Zaak: 1425705

De raad van de gemeente Midden-Groningen,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 juni 2024, gelet op artikel 108, eerste lid en artikel 147, tweede lid van de Gemeentewet;

Besluit

1. *Kennis te nemen van de doelen voor de sociale agenda.*
2. *Een zienswijze in te dienen op de doelen voor de sociale agenda zoals verwoord in bijlage 3.*

Vastgesteld in de openbare vergadering van 27 juni 2024

De raad van de gemeente Midden-Groningen

Adriaan Hoogendoorn
Voorzitter

Mieke Bouwman
Griffier

Zienswijze

Datum: 27 juni 2024
Behandeld door: Gijs Schoutens
Zaak: 1425705

Verzenddatum: 27 juni 2024
Mailadres: gijs.schoutens@midden-groningen.nl
Portefeuillehouder: Evert Offereins

Onderwerp: Zienswijze doelen sociale agenda Nij Begun

Geachte leden van het college,

Onze raad heeft tijdens de vergadering van 27 juni jongstleden kennisgenomen van de definitieve doelen voor de sociale agenda die wordt opgesteld in het kader van Nij Begun. Als raad kunnen wij ons vinden in de geformuleerde doelen en de bijbehorende analyse. Tegelijkertijd zien wij dat er in het voorstel voorzichtig wordt voorgesorteerd op een bepaalde invulling en inrichting van de sociale agenda. Daarover hebben wij een aantal zorgen die wij middels deze zienswijze kenbaar willen maken:

1. Het oorspronkelijke doel van de sociale agenda was om binnen één generatie (gesteld op 30 jaar) op de belangrijkste indicatoren van brede welvaart op het nationaal gemiddelde te komen. Deze doelstelling lijkt nu te zijn losgelaten. Dit betekent dat er aan de sociale agenda geen resultaatsverplichting maar slechts een inspanningsverplichting is gekoppeld.
2. Coalities van maatschappelijke organisaties lijken in de verdere concretisering door de kwartiermaker een belangrijke rol te krijgen bij de invulling en de uitvoering van de sociale agenda. Dit wordt een grote uitdaging, omdat elke gemeente zijn eigen lokale partners heeft en daar nu zelf de regie op voert. Ook is het niet zeker of bij deze organisaties of allianties voldoende uitvoeringskracht aanwezig is om precies daar de interventies te plegen waar deze het meest nodig zijn en niet alleen waar het volume aanwezig is. Ook in de kleinere dorpen en wijken moet men de resultaten van de Sociale Agenda gaan merken.
3. Pas bij de concretisering wordt het ook duidelijk hoe de financiële stromen gaan lopen. Hierbij is het de vraag of we als gemeente voldoende de plus van Nij Begun kunnen laten zien wanneer de financiële middelen niet via de gemeentelijke begroting lopen,

maar via de maatschappelijke coalities. Ook wordt de democratische verantwoording waar onze inwoners recht op hebben dan best ingewikkeld.

Wij vragen u de Kwartiermaker en zijn kernteam te verzoeken in het vervolgproces rekening te houden met bovenstaande aandachtspunten en deze zienswijze naar hen door te geleiden. Daarnaast willen we u vragen een afschrift van deze zienswijze ter informatie te delen met het Regioberaad.

Met vriendelijke groet,

De raad van de gemeente Midden-Groningen

Adriaan Hoogendoorn
Voorzitter

Mieke Bouwman
Griffier

Nij Begun – Sociale Agenda
Dhr. H. Nijboer
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

Tevens verzonden per e-mail: info@nijbegun.nl

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk
bijlagen
onderwerp

Z-23-115768/D/24/338634
1
Zienswijze gemeenteraad Stadskanaal
inzake Doelen Sociale Agenda Nij
Begun

Stadskanaal 23 juli 2024
Datum verzending 23 juli 2024

Geachte heer Nijboer,

Bij deze brief gevoegd ontvangt u de door de gemeenteraad van Stadskanaal afgegeven zienswijze inzake de Doelen van de Sociale Agenda Nij Begun.

Als u nog vragen heeft kunt u contact opnemen met dhr. K. Sluiter. U kunt u de gemeente van maandag t/m donderdag tussen 8:00 en 16:00 uur en op vrijdag tussen 8:00 en 12:00 uur telefonisch bereiken via het nummer 0599 631 631. Het e-mailadres is gemeente@stadskanaal.nl. Om u beter van dienst te kunnen zijn, verzoeken wij u het kenmerk bovenin deze brief te vermelden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

de heer K. Sloots
burgemeester

Geacht college,

Onze klankbordgroep Nij Begun heeft kennisgenomen van de definitieve doelen van de sociale agenda die wordt opgesteld in het kader van Nij Begun, die de raad op 17 juni 2024 via uw college heeft ontvangen. De klankbordgroep is verheugd dat er stappen worden gezet door de kwartiermaker en zijn team en vindt het belangrijk dat het tempo om te komen tot een inhoudelijk sterk programma hoog blijft te liggen. Dat neemt niet weg dat het proces zorgvuldig doorlopen dient te worden. Daarom heeft de klankbordgroep de volgende aandachtspunten, waarvan wij u verzoeken deze door te zetten aan de kwartiermaker.

1. De doelen zoals nu omschreven in de sociale agenda zijn niet SMART geformuleerd. Het is daardoor niet goed navolgbaar wat de doelen precies zijn. De klankbordgroep adviseert om bij de verdere uitwerking van de doelen zo concreet mogelijk te stellen wat de doelstellingen zijn en hoe, en wanneer deze doelstellingen behaald kunnen worden.
2. Hierop aansluitend: de oorspronkelijke doelstelling om binnen één generatie op het nationaal gemiddelde van brede welvaart te komen, is niet terug te vinden in de doelen van de sociale agenda. Hiermee is er geen resultaatsverplichting, maar slechts een inspanningsverplichting opgenomen in het stuk. De klankbordgroep dringt er op aan dat de resultaatsverplichting wordt opgenomen in de verdere uitwerking van de sociale agenda.
3. In de regio zijn diverse lopende programma's en projecten, zoals bijvoorbeeld de Regiodeal en het Masterplan Oost-Groningen. De klankbordgroep benadrukt dat het van belang is om hierop aan te sluiten en te voorkomen dat er dubbelingen ontstaan. Door aansluiting te zoeken met bestaande initiatieven kunnen deze worden versterkt. De klankbordgroep vindt het belangrijk dat ook in kleinere dorpen en kernen de resultaten van Nij Begun gemerkt gaan worden.
4. Naast de sociale agenda wordt ook de economische agenda ontwikkeld. De klankbordgroep ziet de samenhang tussen beide agenda's en benadrukt dat de agenda's elkaar kunnen versterken. Hiervoor is zowel samenwerking als een (nagenoeg) gelijklopend tempo van ontwikkeling van beide agenda's van belang.
5. In het sociaal domein zijn in onze regio aanzienlijke tekorten. De middelen hiervoor vanuit het Rijk zijn vaak onvoldoende om de opgaven te kunnen financieren. De klankbordgroep verzoekt dan ook dringend om bij de verdere uitwerking van de sociale agenda rekening te houden met de noodzakelijke financiële ondersteuning van de bestaande programma's. Het geld voor de sociale agenda is nadrukkelijk niet bedoeld om 'gaten te dichten'.
6. De klankbordgroep vindt het van belang dat organisaties op lokaal niveau betrokken zijn en blijven bij de ontwikkeling van de sociale agenda. Uit het document blijkt niet of op dit moment met alle betrokken partijen gesproken is. Pas wanneer alle organisaties betrokken zijn, kan een gedegen sociale agenda worden vormgegeven.
7. Participatie van inwoners is voor de klankbordgroep belangrijk. Het adequaat en tijdig informeren van inwoners over Nij Begun, in dit geval specifiek over de sociale agenda, dient regelmatig en via diverse mediakanalen te gebeuren.

Tot slot wensen wij de kwartiermaker en uw college alle succes met de verdere uitwerking van de sociale agenda. Wij zien uit naar een constructieve samenwerking en een positieve impact op de inwoners van de gemeente Stadskanaal en de regio Groningen en Noord-Drenthe.

Met vriendelijke groet,
Namens de klankbordgroep Nij Begun

Ronald Elzen (ChristenUnie)
Peter van der Laan (CDA)
Harma Zwiers (Lokaal Betrokken)
Heidi Koorn (PvdA)
Anne Gelderblom (SP)

Erik Bieze (Gemeentebelangen)

Linda Huizing (VVD)

Klaas Pals (D66)

Joëlle Ham (Lijst Ham)

Jelmer van der Veen (Fractie Van der Veen)

Gemeente Eemsdelta
T.a.v. het college van B&W
Postbus 15
9900AA APPINGEDAM

DATUM 27 juni 2024
ONS KENMERK Z/24/425998/DOC-24515111
UW KENMERK
ONDERWERP **Zienswijze doelen sociale agenda Nij Begun**

VERZONDEN OP **04 JULI 2024**
CONTACTPERSOON Tineke Kramer-Klein
CONTACTGEGEVENS tineke.kramer@eemsdelta.nl

Geacht college van B&W,

In de raadsvergadering op 27 juni 2024 hebben wij kennisgenomen van de definitieve doelen voor de sociale agenda die wordt opgesteld in het kader van Nij Begun.

Wij kunnen ons vinden in de doelen en de bijbehorende analyse die, in korte tijd en met veel inzet, zijn geformuleerd.

Nu kan de volgende fase starten om de sociale agenda te ontwikkelen.

Met het oog hierop geven wij graag twee aandachtspunten mee voor de volgende fase:

1. Eind dit jaar moeten wij de sociale agenda vaststellen. Wij dringen erop aan te voorzien in een zo ruim mogelijk tijdpad voor zowel het college als de gemeenteraad in de aanloop naar de vaststelling van de sociale agenda.
2. Op dit moment is nog onduidelijk hoe de financiële stromen horend bij de sociale agenda gaan lopen en waar (gemeenten en/of externe partijen) deze middelen neerdalen. Wij vragen u in de gesprekken hierover, voor zo ver uw bevoegdheid reikt, aandacht te hebben voor: de borging van publieke en democratische toetsing en legitimatie passend bij de rol en positie van zowel het college als de raad.

Wij verzoeken u deze zienswijze en aandachtspunten mee te nemen in de overleggen met de kwartiermaker over de volgende fase richting de vaststelling van de sociale agenda.

Met vriendelijke groet,

De raad van de gemeente Eemsdelta

Ben Visser
Voorzitter

T.G.C. Kramer-Klein
Griffie

POSTADRES
Postbus 15
9900 AA Appingedam

BEZOEKADRES
Kijk op onze website voor
adressen en openingstijden.

CONTACT
T 14 0596
E gemeente@eemsdelta.nl

eemsdelta.nl

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage[n]

Zaaknummer: 1552961

-

Behandeld door
H.G. van der Roest

Doorkiesnummer
0592 - 26 66 62

Vries
24 september 2024

Aan: het college van burgemeester en wethouders gemeente Tynaarlo

Onderwerp: Zienswijze Doelen Sociale Agenda Nij Begun

Geachte College,

De raad van Tynaarlo kan zich vinden in de definitieve doelen voor de sociale agenda, die wordt opgesteld in het kader van Nij Begun. Graag maakt de Raad gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

In deze zienswijze willen we een aantal aandachtspunten met u delen en het verzoek deze mee te nemen in de verdere ontwikkeling tot de uitvoeringsagenda.

Wij verzoeken u onze zienswijze en aandachtspunten tevens te delen met de kwartiermaker van de sociale agenda Nij Begun, de heer Henk Nijboer.

1. Financiële kaders

Wij kunnen uit de notitie niet opmaken hoe de financiële stromen horend bij de sociale agenda gaan lopen en hoe deze middelen verdeeld en beheerd worden. Dit geldt ook voor de 500 miljoen aan incidentele middelen. In maatregel 34 ([pag 28 Nij Begun](#)) wordt veelvuldig gesproken dat gemeenten middelen krijgen om in te zetten met verschillende voorbeelden genoemd.

In de doelen sociale agenda notitie wordt gesteld als randvoorwaarde dat gemeenten en maatschappelijke instellingen voldoende rijksfinanciën krijgen om hun reguliere taken uit te voeren. Dat de sociale agenda niet is bedoeld om gaten te vullen die dreigen ontstaan. Maar de doelstellingen komen wel onder druk als de basis onvoldoende door het rijk wordt geborgd.

Volgens ons staat dit contra op de inhoud van Maatregel 34 waarin specifiek staat dat het budget kan worden ingezet op het behouden én herstellen bv publieke voorzieningen zoals zwembaden, bibliotheken en dorpsuizen.

2. Proces / rol van de raad

Eind dit jaar moeten wij de sociale agenda vaststellen. We willen graag goed meegenomen worden in het proces voor de ontwikkeling van de uitvoeringsagenda, een proces waarin wij onze rol kunnen nemen in

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrelaties

IBAN: NL02BNGH0285079050

IBAN: NL05BNGH0285079093 (belastingen
en leges)

BIC: BNGHNL2G

Telefoonnummer

[0592] 26 66 62

Faxnummer

[085] 20 84 923

E-mail

info@tynaarlo.nl

een tijdspad wat recht doet aan onze besluitvormingscyclus. Wij dringen erop aan te voorzien in een tijdspad dat hiervoor de ruimte geeft, voor zowel het college als de gemeenteraad in de aanloop naar de vaststelling van de sociale agenda.

Wij vragen u in de gesprekken hierover aandacht te hebben voor: de borging van publieke en democratische toetsing en legitimatie passend bij de rol en positie van zowel het college als de raad.

3. Startnotitie participatie en communicatie toekomstagenda Groningen

Er zou voor Drenthe een eigen startnotitie worden opgesteld, waarbij congruentie met de Groningse aanpak zal zijn. De Drentse gemeenten zijn hierbij in de lead. Ook zal er gezorgd worden dat er m.b.t. communicatie een eigen beeld en toon voor Drenthe is, zodat de herkenbaarheid voor Drenten goed geborgd is. We zien dit niet goed terug in de notitie.

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeenteraad van Tynaarlo

R.J. Puite
griffier

AMENDEMENT 2024.8 Koning – Zienswijze sociale doelen Nij Begun
artikel 37 Reglement van Orde voor de gemeenteraad

Ingediend door M. Koning (PvdA), A.M. Meerman (GroenLinks), H.L. Middendorp (CDA), H. van den Born (ChristenUnie), H.T.M. Elzerman (Leefbaar Tynaarlo), D. Idsingh (Tynaarlo Nu), H. Kamminga (Tynaarlo Liberaal), J. van Gelder (Gemeentebelangen)

Raadsvergadering d.d. 24 september 2024

Agendapunt: 15

Tekstvoorstel

Het raadsbesluit als volgt te wijzigen:

Oude tekst:

B E S L U I T:

1. In te stemmen met de doelen van de Sociale Agenda Nij Begun
2. Bijgevoegde zienswijze met het college te delen met het verzoek deze mee te nemen in de verdere ontwikkelingen en te delen aan de bespreektafels met betrekking tot de uitvoeringsagenda en te delen met de kwartiermaker de heer Henk Nijboer

Nieuwe tekst:

B E S L U I T:

1. In te stemmen met de doelen van de Sociale Agenda Nij Begun
2. Aan bijgevoegde zienswijze toe te voegen als punt 4: 'De raad van Tynaarlo vraagt op basis van de uitgangspunten voor Nij Begun specifiek aandacht en ondersteuning voor jongeren t/m 23 jaar in onze regio op hun pad naar zelfstandigheid. Tevens vragen wij de jongeren actief een rol te geven in de discussie en besluitvorming over de in te zetten middelen ten behoeve van het behalen van doelen gericht op jongeren.'
3. Bijgevoegde (aangepaste) zienswijze met het college te delen met het verzoek deze mee te nemen in de verdere ontwikkelingen en te delen aan de bespreektafels met betrekking tot de uitvoeringsagenda en te delen met de kwartiermaker de heer Henk Nijboer.

Toelichting

- Er is landelijk een ontwikkeling dat jongeren niet tot 18 jaar maar tot 23 jaar worden ondersteund in hun pad naar zelfstandigheid. In het verleden hebben we gezien dat de grens van 18 jaar bij vele kwetsbare jongeren schrijnende situaties op heeft geleverd en kansongelijkheid heeft vergroot. 23 Jaar is een verbetering in de afspraken. Echter het blijft te allen tijde maatwerk. Wij roepen op Nij Begun in te zetten om alle jongeren in onze regio t/m 23 jaar, met daar waar nodig een uitloop t/m 27 jaar, een eerlijke en gelijke kans te bieden om op een goede manier hun zelfstandigheid te bereiken, Wij bouwen met Nij Begun immers aan onze toekomst. Deze jongeren verdienen onze steun en een stabiele basis voor zelfstandigheid. Wij willen onze jongeren graag behouden voor onze regio.
- Oplossingen bespreken en bedenken voor onze jongeren kan alleen door de jongeren zelf aan tafel te hebben. De jeugd heeft de toekomst en zit aan tafel om mee te praten en

beslissen. Hiervoor slaan we de handen ineen met verschillende doelgroepen, inclusief de jongeren zelf. Onze jeugd verdient de toekomst.

Ondertekening

M. Koning (PvdA)
A.M. Meerman (GroenLinks)
H.L. Middendorp (CDA)
H. van den Born (ChristenUnie)
H.T.M. Elzerman (Leefbaar Tynaarlo)
D. Idsingh (Tynaarlo Nu)
H. Kamminga (Tynaarlo Liberaal)
J. van Gelder (Gemeentebelangen)

Motie (art. 44 Reglement van Orde)
Titel: “Zienswijze Sociale Agenda Nij Begun”

Ingediend door Jeroen Betten
Gemeenteraadsvergadering d.d. 17 juli 2024,

Agendapunt 7. Doelen Sociale Agenda Nij Begun

De Raad van de gemeente Westerkwartier in vergadering bijeen op d.d. 17 juli 2024,

Gehoord de beraadslaging,

De indieners willen het onderstaande middels een motie onder de aandacht brengen van het College van Burgemeester en Wethouders als een zienswijze bij de doelen van de Sociale Agenda van Nij Begun:

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,
De gemeenteraad van de gemeente Westerkwartier heeft in de gemeenteraadsvergadering van d.d. 17 juli 2024 kennisgenomen van de definitieve doelen van de Sociale Agenda die wordt opgesteld in het kader van Nij Begun. De geformuleerde missie, waarden, doelen, uitgangspunten en de bijbehorende analyse kunnen wij in hoofdlijnen onderschrijven. Tegelijkertijd zien we dat er voorzichtig wordt voorgesorteerd op een bepaalde invulling en inrichting van de Sociale Agenda. Wij zien een aantal bedreigingen en risico's die middels deze zienswijze als onderstaande “aandachtspunten” kenbaar worden gemaakt.

Aandachtspunt 1: Brede Welvaart

Het oorspronkelijke doel van de Sociale Agenda was om binnen één generatie (gesteld op dertig jaren) op de belangrijkste indicatoren van brede welvaart op het nationaal gemiddelde te komen. Deze doelstelling lijkt nu te zijn losgelaten. Dit betekent dat aan de Sociale Agenda geen resultaatsverplichting, maar slechts een inspanningsverplichting is gekoppeld. Wij willen u daarnaast wijzen op de pagina's 82 en 83 van het startdocument/inwerkdokument voor de Kwartiermaker Sociale Agenda. Daaruit komt o.a. naar voren dat positieve effecten (toegenomen werkgelegenheid en vertrouwen in de medemens) op de bredere welvaart in het Westerkwartier, teniet worden gedaan door een daling op factoren in de woonomgeving. Westerkwartier is met 26 plaatsen gezakt, terwijl gemeenten in de referentiegroep gemiddeld 6 plaatsen zijn gestegen.

Aandachtspunt 2: Financiering & Governance

Bij het schrijven van deze zienswijze is het nog onbekend op welke wijze de financiële stromen horend bij de Sociale Agenda gaan lopen en waar (gemeenten en/of externe partijen) deze middelen, met bijbehorende bevoegdheden, gaan neerdalen. Wij vragen u in het bijzonder aandacht te hebben voor:

1. De borging van publieke, openbare en democratische verantwoording, toetsing en legitimatie van de financiële middelen alsmede het beleid, passend bij de rol en de positie van zowel het College van B&W als de gemeenteraad in de komende dertig jaar;
2. De vraag of de gemeente Westerkwartier, alsmede andere gemeenten, in voldoende mate “de plus” van Nij Begun gaan vernemen als de middelen uit Nij Begun worden gebruikt om de bestaande “gaten” en “scheefgroei” in financiering en beleid te dekken. Wij verwijzen in het bijzonder naar de inhoud van het rapport “Elke Regio Telt!”.

Aandachtspunt 3: Inwoners, Ondernemers & Maatschappelijke organisaties

Wij willen benadrukken dat onze inwoners het verdienen om betrokken te blijven en gezien te worden. Dat geldt ook voor onze ondernemers en maatschappelijke organisaties die blijvend aandacht nodig hebben. Vooral omdat velen het vertrouwen in de overheid kwijt zijn geraakt als het gaat om de gevolgen van de aardgaswinning. Kortom: hoe blijven onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aangehaakt, weten ze zich gehoord en kunnen we ook “afgehaakt-Westerkwartier” erbij (blijven) betrekken?

Aandachtspunt 4: **Onderwijs**

Wij vinden dat het accent op onderwijs te weinig naar voren is gekomen bij de input van ons College van B&W aan het “Team Sociale Agenda Nij Begun”. Als wij de voorgestelde tien doelen¹ van de Sociale Agenda doorgronden, is er voor de generatielange aanpak en effect een belangrijke hefboom: onderwijs. Deze doelen kunnen vooral door en middels het onderwijs worden bereikt. Wij zijn van mening dat het onderwijs als kanaal en hefboom gebruikt moet worden om de doelen van de Sociale Agenda te bereiken.

- ◆ Via het onderwijs investeren we in de jeugd en dus in de toekomst van ons gebied;
- ◆ Onderwijs is een blijvende investering in mensen, waarvoor geen afschrijvingsregels gelden;
- ◆ Er is een bestaande onderwijsinfrastructuur waarvan gebruik gemaakt kan worden;

Er zijn steeds meer aanwijzingen en resultaten van onderzoek die aangeven dat een sterk verband bestaat tussen onderwijs en werk, inkomen, gezondheid, zelfbewustzijn, trots en geluk. Concreet denken wij bijvoorbeeld aan: voorschoolse programma's, het verlengen van de schooltijd en samenwerking met sport, kunst & cultuur. Vanzelfsprekend zullen door (onderwijs)professionals nog effectievere voorbeelden aangereikt kunnen worden. Wij sluiten de financiering van toekomstbestendige onderwijshuisvesting middels de Sociale Agenda niet uit, aangezien onderwijshuisvesting als een randvoorwaarde moet worden beschouwt voor het bereiken van de doelen van de Sociale Agenda.

Aandachtspunt 5: **Tijdspad Sociale Agenda**

De verwachting is dat de gemeenteraad van de gemeente Westerkwartier aan het einde van 2024 de sociale agenda moet vaststellen. In lijn met de advisering van het Regioberaad Nij Begun dringen wij erop aan om zowel de gemeenteraad als het College van B&W een zo ruim mogelijk tijdspad te gunnen in de aanloop naar de vaststelling van de Sociale Agenda.

Aandachtspunt 6: **Uitvoering van de Sociale Agenda**

Bij het schrijven van deze zienswijze is het nog onbekend op welke wijze de uitvoering en uitwerking van de Sociale Agenda vorm gaat krijgen. Wij vragen u in het bijzonder aandacht te hebben voor:

- ◆ Als (coalities van) maatschappelijke organisaties een belangrijke rol krijgen in de verdere concretisering door de Kwartiermaker bij de invulling en uitvoering van de Sociale Agenda, zien wij verschillende uitdagingen. De eerste uitdaging is het feit dat elke gemeente andere lokale partners heeft en daar nu zelf de regie op voert. De tweede uitdaging is de onzekerheid of men over voldoende uitvoeringskracht beschikt om interventies te plegen waar deze het meest nodig zijn en niet alleen waar het volume aanwezig is. Wij merken daarbij op dat ook op wijkniveau en in de kleinere dorpen men de resultaten van de Sociale Agenda moet gaan merken;
- ◆ De lange duur (dertig jaar) van de verschillende agenda's van Nij Begun;
- ◆ Het schot-hagel-effect van de inzet van de middelen: veel doelen en subdoelen over een groot gebied met de nodige verschillen tussen en binnen de gemeenten. Daarnaast merken wij op dat de financiering van losse projecten geen fundamenteel en langjarig verschil gaat maken. Wij merken op dat het versterken van de bestaande structuren in onze dorpskernen het meest effectief is;
- ◆ Een ander risico die wij waarnemen is “overhead”. Wij vragen dan ook met klem om de organisatie- en sturingskosten te beheersen. In het verleden is veel geld gegaan naar bestuursorganen en juridische procedures, terwijl het geld bestemd was voor onze inwoners en ondernemers;

Wij verzoeken u de inhoud van deze zienswijze mee te nemen en actief uit te dragen in o.a. de overleggen met de Kwartiermaker over de volgende fase richting de vaststelling van de Sociale Agenda. Daarnaast vragen wij specifiek aandacht om de genoemde aandachtspunten te ondervangen/beperken.

Met hartelijke groet,

De gemeenteraad van de gemeente Westerkwartier

¹ Vergroten van gelijke kansen voor kinderen en jongeren, taalbevordering, meer gezonde levensjaren, mentale gezondheid, meer bewegen en gezonder leven, minder armoede, minder problematische schulden, meer arbeidsdeelname, sociale leefbaarheid, zelfbewustzijn, trots en regionale identiteit;

Verzoekt het College van Burgemeester en Wethouders:

- ◆ De bovenstaande zienswijze van de gemeenteraad van de gemeente Westerkwartier te verwerken en naar voren te brengen in de verdere ontwikkeling van de Sociale Agenda van Nij Begun;
- ◆ Hieromtrent te rapporteren middels een raadsbrief aan de gemeenteraad;
- ◆ Een afschrift van deze zienswijze ter informatie te delen met het Regioberaad Nij Begun;

En gaat over tot de orde van de dag,
Zuidhorn, 17 juli 2024.

Ondertekend door:

Jeroen Betten
Klaas-Wybo van der Hoek
Alex Steenbergen
Onno Koopmans
René de Vink
Reinette Gjaltema
Rogier van 't Land
Mark Veenstra
Geertje Dijkstra-Jacobi

VVD
GroenLinks
ChristenUnie
VZ Westerkwartier
Sterk Westerkwartier
CDA
D66
PvdA
Lijst Dijkstra-Jacobi

De Oosterpoort,
t.b.v. de heer Nijboer, Kwartiermaker Sociale
Agenda,
Tromspingel 27,
9724 DA GRONINGEN

Datum	16 juli 2024
Ziens	Zienswijze Provinciale Staten t.a.v. doelen sociale agenda
Dossiernummer	K64241
Documentnummer	2024-089025
Behandeld door	Wingerden, Angelique van
Telefoonnummer	06 - 52761526
E-mail	A.L.van.Wingerden@provinciegroningen.nl
Antwoord op	-
Bijlage	Verslag commissievergadering Provinciale Staten Groningen d.d. 26-06-2024

Geachte heer Nijboer,

Op woensdag 26 juni 2024 zijn door Provinciale Staten van Groningen de doelen van de sociale agenda besproken. Zoals u in het verslag van de commissievergadering kunt lezen, spreken de Statenleden hun waardering uit voor het door u en uw team verzette werk. Daarnaast hebben meerdere fracties aan ons college verzocht hun inhoudelijke punten aan u over te brengen. Ons college heeft toegezegd een verslag van de vergadering aan u te overhandigen. Die toezegging willen wij langs deze weg vormgeven.

In de bijlage van deze brief vindt u de inbreng van de diverse Statenfracties op de doelen van de sociale agenda.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

<<validsign.commissaris.handtekening>>

<<validsign.commissaris.naam>>

<<validsign.secretaris.handtekening>>

<<validsign.secretaris.naam>>

Vergadering Statencommissie 26 juni 2024

Statenbrief over doelen sociale agenda

GroenLinks

Wij hebben uiteraard de sociale agenda, de doelen, goed bestudeerd, maar eigenlijk kunnen we het kort houden bij positief. Als we de uiteindelijke doelen leggen naast bijvoorbeeld de opbrengst van de inspraakavonden dan zien we dat ze goed op elkaar aansluiten. En de nu opgestelde doelen sluiten wat ons betreft ook goed aan bij een aantal van de grootste uitdagingen waar we als provincie momenteel voor staan. De focus op investeringen in jongeren juichen wij van harte toe. Het geheel is volgens ons ontstaan vanuit een zorgvuldig proces, dus wij hebben eigenlijk geen kritiek of aanvullingen die wij verwerkt willen zien. Tot zover.

Partij voor de Dieren

Ook wij willen onze waardering uitspreken voor het werk van de kwartiermaker en die tien doelen zijn volledig terecht. Maar wat hierbij volgens ons helaas ontbreekt is het inzicht dat het verbeteren van de gezondheid en leefbaarheid niet zal slagen zonder het te realiseren van een gezonde groene duurzame leefomgeving. Om de gezondheid van onze inwoners te verbeteren moeten ze erop kunnen rekenen dat de provincie er alles aan doet om blootstelling aan milieuverontreiniging en milieuhinder te voorkomen. Dat hangt allemaal onlosmakelijk met elkaar samen. Uit bijlage 2 blijkt dat de inwoners hierover duidelijke signalen hebben afgegeven, dat staat o.a. in kopje 6 'overige onderwerpen': het belang van het natuur en groen in de leefomgeving. Verder hebben inwoners van de regio's Winschoten en Hogeveen nadrukkelijk hun zorgen geuit over de gevolgen van de zoutwinning voor het milieu en voor hun eigen gezondheid. En wij vinden dat we deze signalen serieus moeten nemen. De kwartiermaker schrijft in zijn voorwoord dat we de heldere boodschap meekrijgen om te stoppen met allerlei korte termijnprojecten en ons moeten richten op de aanpak van structurele problemen zoals o.a. de leefbaarheid en gezondheid. We vinden dat niet terug in de tien doelen. Daarom roepen wij PS om gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en hiermee vast te leggen dat het bevorderen van een gezonde groene duurzame leefomgeving onmisbaar is. Tot zover.

VVD

De sociale agenda richt zich op de kwaliteit van leven voor alle inwoners van onze provincie en wil dat het niveau van de brede welvaart in Groningen over 30 jaar gelijk is aan het landelijke niveau. Het document is opgesteld naar aanleiding van de gesprekken die met o.a. inwoners zijn gevoerd en hun input, wat zij belangrijk vinden, is meegenomen in het document. En dat is in onze optiek een goede vorm van participatie want het gaat ten slotte om onze inwoners. Vorig jaar zijn we als nieuwe staten op tour geweest door de provincie met als titel snakken. Ik kende dat woord op dat moment nog niet, maar ik heb begrepen dat dit opscheppen betekent. Ik denk niet het in onze aard als Groningers zit om op te scheppen en dat is best jammer want wij mogen hier best trots zijn op o.a. ons mooie culturele erfgoed, de borgen en bedrijven die hier gevestigd zijn en dat moeten wij ook meer laten zien. Groningen is meer dan een aardbevingsgebied en als wij willen dat bijv. huisartsen zich hier gaan vestigen dan zouden wij meer moeten laten zien van wat Groningen allemaal te bieden heeft/ Dit is een kans om vooruit te kijken en die kansen in Nij Begun goed neer te zetten. Zoals ook in het document staat is dat Nij Begun een kans biedt voor het zelfbewustzijn. Zelf woon ik in de stad

Groningen en weet ik niet hoe het is om in een huis te wonen waar zoveel schade is dat je er bang bent om in te wonen. Maar ik kan mij inleven dat het erg veel invloed heeft op de mentale gesteldheid van de mensen en vooral bij jongeren. Dat met de sociale agenda vooral ingezet wordt op jongeren daar is de VVD het dan ook mee eens. Je wilt dat jongeren hier in een goede en veilige omstandigheden kunnen opgroeien en niet in angst. Maar wij zien ook dat niet alle problemen die in Groningen spelen hiermee kunnen worden opgelost. Onze inwoners krijgen nu kansen die ze kunnen pakken of niet, structurele verbetering van de brede welvaart komen ook door een stevig vestigingsklimaat, zorg dat bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn en dat hiervoor structurele werkgelegenheid ontstaat. Hiervoor kan de provincie voorwaarden scheppen maar dat zou in de economische agenda aan bod komen. In het document wordt gesteld dat de randvoorwaarden voor het slagen van de doelstelling van Nij Begun is dat de gemeenten en de maatschappelijke instellingen voldoende financiering krijgen om hun taken uit te voeren en er wordt ook opgemerkt, terecht opgemerkt, dat de sociale agenda niet bedoeld is om de gaten die gemeenten in hun begroting hebben mee te vullen. Voor de VVD is het belangrijk dat wanneer je de leefbaarheid wilt verbeteren en daarmee een betere toekomst wilt creëren voor de inwoners, en met name de jongeren, er ingezet moet worden op goed onderwijs voor alle kinderen in de provincie. Hierdoor wordt de kansengelijkheid vergroot. Door het behalen van een startkwalificatie hebben mensen meer kans op een baan. In de sociale agenda wordt aangegeven dat ook hierop ingezet gaat worden, maar concrete oplossingen heb ik nog niet gezien. Er is in Groningen vaak sprake van een mismatch als het gaat om opleiding en werkaanbod. Als er een samenhang in de aanpak komt vanuit onderwijs, werkgevers en overheid zou er in de optiek van VVD goed gekeken moeten worden naar wat voor soort opleidingen de werkgevers hier in Groningen nodig hebben. En zet erop in dat opleiding en werkaanbod goed op elkaar aansluiten. De VVD vindt het ook goed om te lezen dat de opstellers van de sociale agenda zich realiseren dat niet alles met Nij Begun opgelost gaat worden. Want door te investeren in goed vestigingsklimaat, goede infrastructuur en openbaar vervoer zullen we als Groningers ook aantrekkelijk worden om in te wonen en te werken. Tot zover.

Groninger Belang

Ik kan mij eigenlijk wel vinden in de woordvoering van GroenLinks, dat wij in kunnen stemmen met de punten die hiervoor liggen. Het is ook al even aangegeven "ja, wat betekent dit nu concreet?" Nou, we zijn wel benieuwd naar het einde van het jaar. Het komt hier terug en we kunnen daar nog ons licht op doen schijnen, lees ik. De inspraakavonden vond ik ook goed. Ik ben niet bij alle geweest, maar wel bij een paar en dat was waardevol. Ook de voorbeelden die we daar gehoord hebben want een van de voorbeelden was eigenlijk van Rotterdam Zuid waar eigenlijk werd mee gegeven van--en eigenlijk kwam dat ook wel als item naar voren--zorg dat de uitvoeringskosten nu eens wel binnen de perken blijven en niet dat een groot deel van het geld daar weer heen gaat. I.p.v. naar de plekken waar je het eigenlijk wilt doen laten landen en Rotterdam was eigenlijk zo'n voorbeeld waar gezegd werd "nou ja dat hebben wij", tenminste zo heb ik het geïnterpreteerd. Ja, geef wat meer vertrouwen, probeer niet alles te controleren en dan blijven die kosten ook binnen de perken en dan komt het geld ook werkelijk terecht waar je het wilt hebben. En ook wat al genoemd is vooral niet besteden aan reguliere taken. Nou volgens mij heeft iedereen dat op het netvlies. Dus we kunnen instemmen met wat hier eigenlijk ligt, alhoewel dat formeel niet hoeft, maar de uitgangspunten lijken ons goed. We zijn wel benieuwd naar de uitwerking om die aan het eind van het jaar weer terug te zien. Dat was het.

FvD

Het genoemde participatietraject heeft het vooral over grote organisaties en experts. Wij hebben vooral een vraag over de 19% laaggeletterdheid in Groningen wat relatief hoog is. Ja misschien is dit een domme vraag hoor, maar is er onderzoek gedaan naar de oorzaak daarvan in de gemeenten Eemsdelta, Pekela en Aa den Hunze? En zo ja wat zijn de uitkomsten van dit onderzoek en om welk deel van de bevolking gaat het dan precies? Ja dat is gewoon een belangrijke vraag hier. Voor de rest heb ik niet zo veel te zeggen. Dan met betrekking tot de sociale agenda, voor gezondheid wordt geschreven dat de provincie een gezonde leefstijl bevordert voor mensen met een jonge leeftijd. En citaat "dat begint al bij de 1000 dagen van het leven die sterk bepalend zijn voor de gezondheid op latere leeftijd" maar is dit niet meer een opvoedingstaak van de ouders en zorgverleners? Want ja een gezonde leefstijl voor een kind wordt toch voornamelijk bepaald door de ouders van het kind, zou ik zeggen. Een deel van volwassen worden is toch ook je eigen keuzes maken zonder dat je van tevoren al wordt ingespeeld door een bepaald individu of een bepaalde overheid of wat dan ook. En nog een laatste vraag. Ja waarom wordt de gezondheid van Groningen vergeleken met het gemiddelde van Nederland i.p.v. gewoon met andere delen van Nederland, niet alleen het gemiddelde.

Partij voor het Noorden

Ik zal heel erg kort zijn. We hebben het document gelezen. Wij vinden het een helder, heel erg goed leesbaar document. En als het zo gaat als wij in dit document voorstellen dan moet het goed gaan en wij hopen dat wij over een half jaar in december kunnen zeggen dit is een goede beslissing geweest. Laten we op deze manier verder gaan. Ik wou het hierbij laten.

D66

Zoals GL al zei, de doelen komen overeen met de inspraak van de inwoners en wie kan er nou tegen deze doelen zijn? Maar als we het aan ons Nederlands elftal vragen hoe lastig het is om op doel te schieten dan weten we dat is een uitdaging en deze sociale agenda bevat tien doelen. Tien keer raakschieten is nog lastiger. We maken ons dan ook echt wel zorgen over de uitvoering van het geheel. Hoe kijkt het college naar deze uitdaging? Want het is zo veel geld en het is zo veel om te omvatten en toch in een korte tijd. En wat D66 betreft gaan we niet extra overlegorganen, gemeenschappelijke regelingen of programmabureaus organiseren. En nu hoorden wij vanmiddag van gedeputeerde Schmaal spreken over Nij Begun geld en een organisatie opgetuigd worden om dit uit te voeren. Wij zijn erg nieuwsgierig naar gaan wij het ons weer ingewikkelder maken dan dat het wordt. En we hebben het al vaker gezegd in deze Staten, het mag niet een snoepkot worden waar gemeenten of losse projecten voor aankloppen of waar we gaten mee gaan vullen. We hebben in Groningen de unieke kans om inderdaad trots te zijn, trots op wat hier nou ligt en wat we kunnen verbinden om daadwerkelijk die doelen te bereiken en deze grote ambities in regionaal perspectief goed aan te pakken. De plus-waarde waar Schmaal het ook al over had die moeten we écht proberen te pakken en raak te schieten op doel. Dit moeten we echt doen door goed en stevig samen te werken want het moet natuurlijk geen zure snoepjes worden uit de snoepkot. En we zijn natuurlijk enthousiast over de jongerenparticipatie en graag zouden we dat ook willen borgen voor de komende 30 jaar. En daarbij moeten we niet hun ouders vergeten op dit moment, want die zijn er ook nog. De nieuwe bestuurders van morgen zitten nu op die basisschool. Door hen nu al wel actief te betrekken, zorgen we ervoor dat ze over 30 jaar daadwerkelijk kunnen snakken, dat ze trots kunnen zijn op de volgende generatie en dat ze die kunnen inspireren en laten zien dat hun stem en

inzet er echt toe doet. We hopen met jullie allen dat we dit succes kunnen vieren met de volgende generatie.

SP

Ja, ik was gewoon aan het luisteren naar al deze positieve woorden van iedereen en toen dacht ik "ja wat heb ik eigenlijk allemaal opgeschreven? Word ik nu niet te zuur?" Maar goed ik ben links dus dat mag. Zuurlinks. Het is en blijft lastig en dat is niet de eerste keer dat ik dit hier aangeef om ook over deze onderwerpen als de sociale agenda en de economische agenda te spreken terwijl je weet hoeveel mensen er nog in de ellende zitten en hoe slecht ook nog steeds de schade en versterkingsoperaties zijn. Natuurlijk zijn wij niet ontevreden als SP dat er geld is voor een sociale agenda en geld is voor een economische agenda, maar we maken ons wel grote zorgen over die afhandeling van schade en versterken, want daar staat 'koste wat het kost'. Deze gelden zijn allemaal op geld gezet maar bij schade en versterken staat 'koste wat het kost', maar wat betekent dit nu eigenlijk feitelijk? Betekent dit dat elk huis heel veilig en duurzaam is en net zo goed maar het liefst nog beter dan in 2012 of betekent dit wat ik hier onlangs al aangaf dat we inwoners hebben die een flutrapportje krijgen op dit moment en niet weten waar ze aan toe zijn. En de ene inwoner, het lijkt wel een soort loterij, die krijgt alles bij de versterking de andere krijgt niets en de derde misschien een beetje. Dat is en blijft gewoon een groot zorgpunt. En gaat dit nieuwe kabinet niet bezuinigen op dat koste wat kost? Zolang dit aanwezig is staan ook die doelen uit de sociale agenda die nu opgesteld zijn ernstig onder druk want inwoners maken zich zorgen over hun woonsituatie, een veiliger thuis. Hoe kun je dan aan een aantal doelen goed werken? Dat is vanuit ons betreft van wezenlijk belang dat als je écht goed aan die sociale en economische agenda doelen wilt werken dan moet je die schade en versterken goed aanpakken. Maar ook de ongelijkheid zoals in rapport van Geel staat, dat moet op 1 blijven staan en daar mag nooit op bezuinigd worden. Tevens, en dat geeft eigenlijk de brief ook, of de informatie die we ontvangen hebben ook al aan, dat een randvoorwaarde voor het slagen van deze doelstellingen is dat gemeenten en maatschappelijke doelstellingen voldoende rijksfinanciering krijgen om hun reguliere taken uit te voeren. En D66 zei het ook al, het is niet bedoeld om gaten te vullen, maar eigenlijk staat ook heel duidelijk in deze stukken als het Rijk niet over de brug komt, waar zijn we dan mee bezig? Dan kunnen we deze sociale doelen helemaal niet halen. Want als de ziekenhuizen omvallen, als het openbaar vervoer niet op orde is, als er niet voldoende woningen zijn, zo kunnen we nog een aantal punten noemen--het minimumloon gaat niet omhoog, dat zijn allemaal essentiële randvoorwaarden om echt iets op te bouwen. Dus dat is ook een groot zorgpunt die hier ook in staat, maar waarvan ik denk daar moeten we ook heel alert op zijn. En de vraag is dan eigenlijk: moet je willen beginnen aan al doelen als die randvoorwaarden, die essentieel zijn, niet op orde zijn. Over de doelen zelf, daar zijn wij niet ontevreden over. Ik moet wel zeggen dat ze heel generiek zijn. Eigenlijk zijn het doelen die je in heel Nederland zouden willen hebben en op norm zouden moeten zijn. Dus ik ben nog wel heel erg benieuwd vooral bij de uitwerking van de doelen waar dan ook het Groningse sausje zit. En hoe de invulling ook wordt gedaan van de doelen, want heel veel van deze doelen werken we natuurlijk al jaren aan. Er is ook al heel veel geld gegaan naar deze doelen. In het rapport van de parlementaire enquête kon je al heel veel projecten lezen waar heel veel geld is gegaan naar een aantal van deze doelen en die allemaal mislukt zijn of in ieder geval niet hebben bereikt wat ze voor ogen hadden. Dus de vraag is: wat gaan we dan nu anders doen om deze doelen wel te halen? Want we willen namelijk in die ene generatie, 30 jaar lang tenminste, op het nationaal gemiddelde komen van die brede welvaart en daar dus vooral extra aandacht geven aan die jongeren, dat vinden wij ook heel

goed uitgangspunt. Wat wij wel schrijnend vinden is dat we na 60 jaar dat de bodem onder Groningen is leeggezogen door bedrijven als Shell en Exxon. En dat zij hiermee de winst hebben opgestreken en dat de Groningers nu dus zeker 30 jaar nodig hebben om de aansluiting te vinden bij de rest van Nederland op het gebied van kansengelijkheid, armoede, wegwerk van mentale gezondheid en arbeidsparticipatie. Want in deze afgelopen 60 jaar is Groningen zowel door de verschillende kabinetten en de aandeelhouders van Shell en Exxon gezien als een winstgevend project en is het welzijn van Groningers voor hun niet van belang geweest. Met als gevolg dat we nu een 30 jarige hersteloperatie nodig hebben en dat we heel veel inwoners hebben waar de littekens nooit van weggenomen worden. En dan blijft het gewoon moeilijk om elke keer toch over toekomstperspectief te spreken terwijl we nog voor zo weinig mensen de basis op orde hebben.

BBB

Ik wil toch namens de BBB iets zeggen over het proces. Voor ons liggen de inmiddels op 14 juni in Den Haag vastgestelde doelen van de agenda. Daar mogen wij als volksvertegenwoordigers nu een reactie op geven of een zienswijze op indienen. Die worden dan weer meegenomen richting de uitvoeringsprojecten die weer in het najaar vastgesteld worden waarna wij wederom daarna een zienswijze kunnen indienen. Met de aangenomen motie statenpositie, hadden we dit liever andersom gezien. Waarom is voor deze route gekozen? Dan over de inhoud: inderdaad het is al vaker gezegd een compliment aan Henk Nijboer. Ik ben ook bij de bijeenkomsten geweest en we lezen dat er goed is geluisterd naar de inbreng op de bijeenkomsten. De geformuleerde doelen en waarden, daar kan de BBB dan ook prima achterstaan. Ook achter het streven dat het geld nu echt bij de mensen terecht moet komen en niet in de overheid gaat zitten. Er lopen nu ook al sociale projecten die gefinancierd zijn vanuit het NPG--die NPG gelden die hebben we natuurlijk al een paar jaar--dus wat ons betreft, sluit aan bij wat werkt of breidt uit wat werkt. Dat sluit ook aan bij wat onze collega van de SP zei van heel veel dingen zijn niet goed gegaan dus laat dat los en kijk wat heeft nu echt effect gehad en sluit daarbij aan. Bijv. heb aandacht voor de schuldenproblematiek. Daar wordt heel veel geld aan verdient en dat zou niet zo moeten zijn. Schulden geven heel veel stress en dat maakt het moeilijk om je leven om te buigen in een goede richting. Als jij je druk maakt over hoe jij morgen de rekeningen betalen moet, is er geen ruimte in je hoofd om coaching of adviezen op te nemen. In Midden-Groningen is vanuit NPG in de eerste tranche een pilot gedaan met mobility mentoring. Dat is een hele mooie methode--wie het niet kent adviseer ik even om te Googelen--mobility mentoring waarvan het uitgangspunt is dat chronische stres verlamdend werkt op ons vermogen om problemen op te lossen. Een aantal gezinnen zijn, vanuit NPG, twee jaar met dit uitgangspunt begeleid. Eerst stress wegnemen en dan aan de slag om de situatie structureel te verbeteren. Dit is een hele effectieve methode, pak die breed op. En het is ook jammer dat doordat het een pilot van NPG was dat het na twee jaar weer moest stoppen. We hoeven het wiel niet steeds opnieuw uit te vinden. En een gratis sportabonnement voor kinderen is heel sympathiek en is ook belangrijk voor de gezondheid, maar als thuis de stress blijft verandert er voor een kind structureel niks. Henk Nijboer heeft het dan ook over een marathon en niet een sprint. We hebben nu de mogelijkheid om problemen bij de basis aan te pakken zodat er echt een Nij Begun komt. Uit de grafieken blijkt ook dat waar het percentage brede welvaart het laagste is, de armoede hoog is en de laaggeletterdheid groot. Meneer Epema refereerde daar ook al: oorzaak en gevolg. Daar ligt voor BBB ook een prioriteit. Wij zien het percentage laaggeletterdheid graag structureel dalen in de toekomst. Daarnaast, en daar kan ik aansluiten bij de VVD, vindt de BBB het ook heel erg belangrijk dat er ruim aandacht is het immaterieel erfgoed in Groningen. Projecten met als doel het stimuleren van

culturele en maatschappelijke samenhang binnen de Groningse samenleving, de Groningse taal versterken en doorgeven aan de volgende generaties--het was vandaag nog op Radio Noord--in cultuur en het onderwijs dat draagt bij aan het versterken van de Groningse identiteit. Kortom, BBB ziet graag uitvoeringsprojecten tegemoet die écht bijdragen aan de structurele verbetering van de brede welvaart in Groningen en we hopen dat de gedeputeerde hier scherp op zal sturen richting de uitvoering.

Volt

Er is al het nodige gezegd over geen gaten opvullen van andere taken en de SP had het al over de afhandeling van de schade, dat kunnen wij steunen. Daarnaast zou ik twee grote lijnen aan willen stippen en dat zijn voor ons de kansen voor jongeren en de schuldenproblematiek. Dat zijn voor ons de lange termijn onderwerpen uit deze stukken. Laat ik beginnen met kansen voor jongeren. De cijfers laten een zeer zorgwekkend beeld zien bij de oostelijke gemeenten. Daar is echt verbetering nodig voor de kansengelijkheid door middel van onderwijs, investeren in hulp bij mentale gezondheid voor jongeren. Die investering kunnen wij als fractie steunen. Dan de problematische schulden. Armoede is een verdienmodel geworden voor partijen die de schulden innen. De maatschappelijke kosten van deze schulden zijn gigantisch. Wordt er ook gekeken naar kwijtschelding van problematische schulden om deze fuik te doorbreken? Kan dit onderdeel uitmaken van de sociale agenda? Wordt er nog gekeken door het college naar de lange termijneffecten van de sociale agenda? Komt er een tussentijdse evaluatie, eventueel per leeftijdsgroep (bijv. kind, puber en jongvolwassene)?

PvdA

Hoewel de historische bespiegelingen van de SP, dat de mening van onze fractie daar wel een beetje verschilt, steun ik wel wat de SP net zei over dat het Rijk ook alles bepaalt, dus ook straks of de sociale agenda wel gaat slagen. Als je kijkt naar wat Nij Begun inhoudt, dat is de verhoging van de brede welvaart over 30 jaar, ja dat kan alleen maar als het minimumloon omhoog gaat of anderzijds dat inkomen van mensen aan de onderkant van het salarisgebouw maar ook AOW-ers en mensen in de bijstand dat dat omhoog gaat. Anders heb je straks de prachtigste voorzieningen in het kader van de brede welvaart, maar als mensen te weinig inkomen hebben om van te leven dat is dan een heel groot probleem en dan verandert er dus heel weinig. Bijv. ook mobiliteit. Als op een bepaald moment de bussen niet meer gaan rijden hier in het noorden omdat men erop bezuinigt dan kan zeg maar de mobiliteit van individuele mens of ze zich ontwikkelen ook niet doorgaan. Dus dat is wel een randvoorwaarde dat het Rijk gewoon wel mee blijft doen in het geheel.

Mevrouw Bakker en ik zijn het erover eens dat het Rijk ook aan de bak zal moeten, willen wij die brede welvaart hier kunnen bewerkstelligen. De Partij van de Arbeid ziet bij de agenda van Nij Begun grote kansen en mogelijkheden voor de inwoners van onze provincie. Zoals in alle rapporten aangegeven is de brede welvaart van onze provincie substantieel lager dan in alle landelijke provincies. En als je daar 30 jaar de tijd voor krijgt om daar iets aan te doen dan gaan we daar gezamenlijk ons best voor doen. En de kwartiermaker heeft op grond van die vier thema's, 10 doelen gesteld. Nou, daar kunnen wij ons ook in vinden. Vooral de aandacht voor jongeren is erg belangrijk en we willen natuurlijk niet dat een hele generatie verloren gaat. Er wordt weer gerept over de intergenerationele armoede en dat daar wat aan gedaan moet worden. Daar staat onze fractie geheel achter, maar ook vragen we aandacht voor de armoede van de werkende armen. Daar heb ik ook al naar gerefereerd

bij de economische visie, maar hier wil ik het ook weer benoemen. We hebben gewoon bedrijven nodig die maatschappelijk verantwoord ondernemen zodat mensen die toch wat afstand hebben tot de arbeidsmarkt ook aan het werk kunnen en dan een fatsoenlijk en goed inkomen kunnen generen. Dat is denk ik erg belangrijk. Wij hebben verder geen aan- of opmerkingen. Wij vinden het een heel goed stuk waar wij volledig als PvdA achterstaan. En ik wil eindigen door te zeggen dat wij vinden dat het rapport van de kwartiermaker nuchter en Gronings overkomt, en dat stemt ons positief.

PVV

Hier volgt een opzet zienswijze van de PVV-fractie over de sociale agenda opdat het college dit mee zal nemen. Voor wat betreft de sociale agenda, is de zienswijze van de PVV-fractie dat de Groningers iets aan het gevoerde beleid moeten hebben, geheel conform het uitgangspunt van dit college. Een geformuleerde doelstelling is het vergroten van de arbeidsparticipatie voor jongeren en langdurig werklozen. Hier ziet onze fractie een duidelijk verband met de economische agenda, maar daar wordt nog aan gewerkt. Een belangrijke prioriteit: het verbeteren van de gezondheid, het vergroten van de leefbaarheid, kansen voor volgende generaties en het verminderen van de armoede, betekent meer welvaart voor onze inwoners. Welzijn en welvaart heeft te maken met wat onze inwoners overhouden in de portemonnee. Dat betekent concreet dat Groningers graag een leuke baan willen met een goed besteedbaar inkomen, vooral iets over kunnen houden in de portemonnee en dat kan door betaalbare lasten en belastingen. Onze inwoners willen graag een comfortabel en betaalbaar huis in een prettige, veilige woonomgeving waar men naar elkaar omkijkt, waar de voorzieningen op peil zijn en waar de trottoirs, de wegen en het groen goed wordt onderhouden. De Groninger wil betaalbare boodschappen, betaalbare benzine voor de auto en een betaalbare rekening voor gas en licht. Dat is brede welvaart zoals de PVV-fractie die voor zich ziet. Simpele zaken, dat zijn de kerntaken van de overheid. Dienstbaar aan het volk in plaats van andersom. Een bereikbare brede welvaart door de uitrol van pragmatisch en realistisch beleid, gestimuleerd door een provinciebestuur en een volksvertegenwoordiging met gezond verstand en de nodige realiteitszin. Het fundament voor het welslagen van deze sociale agenda is voldoende middelen vanuit het Rijk voor de belangrijke reguliere taken waar we als provincie verantwoordelijkheid voor moeten dragen. Financiering van de sociale agenda moet niet uitmonden in het vullen van gaten in de begroting, ook al door andere partijen hier gedeeld. Het bijhouden van de voortgang van Nij Begun in de staat van Groningen en de periodieke toetsing na drie of vier jaar, is daarbij wezenlijk onderdeel in de procedure om te voorkomen dat de gelden niet terecht komen waar de Groningers het meest aan hebben. De armoede in onze provincie neemt zichtbaar toe en dat komt onzes inziens door het stellen van verkeerde prioriteiten. De voorgenomen uitvoering van een sociale agenda zal tot tegenovergesteld resultaat leiden en de armoede van onze inwoners zal toenemen en het einddoel brede welvaart zal niet worden bereikt, zolang bestuurders en volksvertegenwoordigers, die het zelf al heel goed voor elkaar hebben, vast blijven houden aan decadente ideologische thema's en dure hobby's. Zoals internationale solidariteit, waarbij men de wereld van de ondergang wil redden door miljarden aan gemeenschapsgeld te besteden aan zaken die noden van onze inwoners niet oplossen maar verergeren. De stikstof en klimaatregelen, anti-auto beleid, anti-boeren beleid, van fossiel af, de elektrificatie van de samenleving en de illusie dat je dat met zon en wind industrie kunt bereiken, inclusief contraproductieve warmtepompen, elektrische bussen, waterstoffreinen en het binnenhalen van iedereen die gebruik wil maken van onze doorzuinige en opgebouwde verzorgingsstaat. Dan bereik je het tegenovergestelde van wat je ermee beoogt. Tot zover onze

zienswijze over de prioriteiten die wij willen stellen in de uit te rollen sociale agenda. Graag reactie van de gedeputeerde over de zojuist uitgesproken zienswijze.

CDA

Een groot compliment voor de voorliggende stukken want vanuit de ambtelijke organisatie zijn wij goed geïnformeerd over het proces rondom de sociale agenda en de rol die wij hierin mogen vervullen. En een compliment voor het team van de heer Nijboer. Op vele manieren en plaatsen heeft hij input verzameld en helder weergegeven. Het doel: de brede welvaart in Groningen en in de kop van Drenthe binnen een generatie op het landelijk gemiddelde te brengen. Wat ons betreft had dat ambitieuzer opgebouwd mogen worden en hoewel het er niet staat kunnen wij hier in de Staten toch met elkaar de ambitie uitspreken om minimaal boven het landelijk gemiddelde uit te gaan steken. Dat preventie het uitgangspunt is begrijpen wij, dat het plan is om aan te sluiten bij zaken die al goed vorm gekregen hebben in onze regio, lijkt ons een juiste keuze en waar nodig, ik heb meerdere mensen het al horen zeggen, dan pas nieuwe plannen ontwikkelen. Dan kom ik bij de gestelde doelen. Deze zijn helder. Echter willen we doel 8 graag ruimer opgeschreven zien, juist om ongelijkheid te voorkomen. Want er staat letterlijk het vergroten van de arbeidsparticipatie van jongeren en inwoners die langdurig aan de kant staan. Een terecht doel maar dit houdt in dat hierdoor een hele grote groep wel uitgesloten wordt. En het CDA wil juist graag dat alle inwoners de kans krijgen om zich een leven lang te ontwikkelen. Wij willen graag een zienswijze indienen om bij dit doel de doelstelling aan te vullen met de tekst: iedere inwoner krijgt de mogelijkheid om zich te blijven doorontwikkelen en door te leren.

CU

Wij zijn wel blij met de manier waarop we zijn betrokken bij de doelen voor de sociale agenda. We zouden graag een paar doelen willen uitlichten die ook onze aanbeveling krijgen en ook een paar aandachtspunten mee willen geven. Wij zijn heel blij met de aandacht voor mentale gezondheid. In het aardbevingsdossier hebben we hier en in de Tweede Kamer vaak aandacht gevraagd voor de geestelijke gezondheid van jongeren en inwoners van het aardbevingsgebied, en we zijn blij dat het nu ook langjarige aandacht krijgt op deze manier. We zien ook heel veel in de aandacht die er is voor kinderen en jongeren in het vergroten van hun kansen, bijv. op het gebied van taalvaardigheid, omdat dat echt de manier is om generatielang te zorgen dat de Groninger op een hoger niveau van brede welvaart komt. Daar zien we ook een paar mogelijke risico's en een paar zijn er ook al van genoemd. Een basisvoorwaarde van alles wat hier wordt bedacht, is dat het herstel van Groningen een goede voortgang heeft. Het heeft weinig zin om te blijven dweilen aan allerlei dingen die beter kunnen als mensen nog steeds in onveilige huizen blijven leven. Dat zullen we moeten blijven onderstrepen. En daarnaast lijkt 100 miljoen per jaar wel heel veel maar ze zullen toch echt keuzes moeten maken. Wij vinden het belangrijk om liever een paar dingen goed te doen dan heel veel een beetje. En als er dan keuzes moeten worden gemaakt dan zal het niet verbazen dat die mentale gezondheid en de kans voor kinderen en jongeren wat ons betreft prioriteit hebben. In het voorstel wordt ook gesproken over het periodiek monitoren van de ontwikkelingen. En wij denken dat voor de doelen die worden gekozen, dat het langjarige doelen zijn. Dat het helemaal niet zo gek is als na drie tot vijf jaar weinig gevonden wordt bij bepaalde zaken omdat ze gewoon vragen om een generatie lang investeren. Dus laten we voorzichtig zijn met te snel plannen en doelen weer overhoopgooien als blijkt dat van drie tot vijf jaar de opbrengst nog matig is. Uiteindelijk heeft het ook 60 jaar geduurd om ons in deze vervelende situatie te brengen. Tot slot, er staan ook een paar

doelen in van problemen die al jaren, decennia, worden aangepakt en die heel erg lastig zijn. Voorbeeld ervan is de generatie armoede. Betekent niet dat daar niet op in moet worden gezet maar we vragen ons wel af wat we anders doen dan in het verleden om te zorgen dat we nu wel eindelijk dat kunnen doorbreken.